

WHAT IS IN A NAME?

Peter Vermeulen

Vaak worden mij vragen gesteld met betrekking tot uitdrukkingen en afkortingen, die in Engelstalige literatuur worden gebezigd.

Onderstaand vindt U enige verklaringen.

A.B.M. = automatic bottling machine. Dwz de fles is volledig machinaal vervaardigd.

A.L. = applied lip. Afzonderlijk aangezette monding cq kop.
Alley bottles, glarney bottles, marble bottles, codd's bottles
=knikkerflesjes.

Annealed = langzame afkoeling na de herverhitting van de fles
(om de spanning uit het glas te halen) in de z.g.
Lehr oven.

Appollinaris bottle = mineraalwaterflesje.

Aqua = lichtgroenig gekleurd. Dit is doorgaans de normale glaskleur bij oude flessen.

BIMAC = Blown in mould applied crown lip. In de mal geblazen met aangezette monding cq kop, geschikt voor het bevestigen van kroonkurken.

BIMAL = Blown in mould applied lip.

Batch = hoeveelheid gesmolten glas bij het productieproces.

Battledore = Battledoor= houten plankje (soort tafeltennisbatje) gebruikt bij het afvlakken van vrij geblazen flessen.

Blobtop = bolle monding

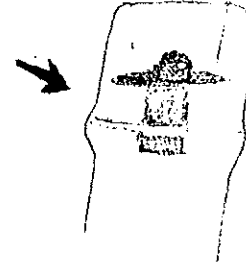
Bellarmino jug = baardmankruik

Bitters = flessen, waarin alcoholische, medicinale tonicums zaten. Werden in de U.S.A. oa gebruikt om de droogleggingswet te omzeilen.

Black glass = verzamelterm voor donkergekleurd glas. Vaak is de zwarte kleur schijn; bij het tegen het licht houden blijkt hij in werkelijkheid groen, paars, bruin of zo te zijn.

Blowing iron = blow pipe = blaaspijp.

Bullet stopper = ledge mouth = internal stopper

C.L. = crown lip = kroonkurkmondning.

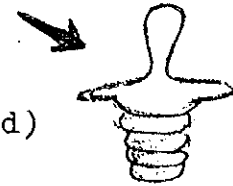
Carboy = demi-john. Grote uivormige fles verpakt in een mand. Geschikt voor opslagdoeleinden. Capaciteit meestal tussen 10 en 25 liter.

N.B. Carboy stamt van het Perzische "Karaba"; een type wijnfles uit Shiraz.

Case bottle = case gin = kelderfles.

Chipped = lichte beschadiging van de fles, omdat een platte splinter afgesprongen is.

Chisel stopper = soort bakelieten schroef om een gazeuse fles af te sluiten. Zo'n fles was dan voorzien van een interne schroefdraad. (=internal screwthread)

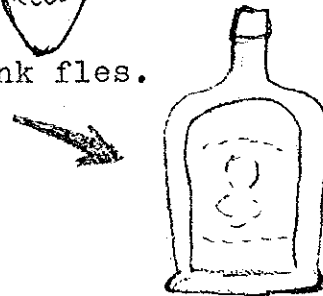

Cobalt = copper blue = blauw glas, vooral bij giflessen gebruikt.

Codd - hamilton hybrid = Torpedovormige fles met knikkerafsluiting.

Coffin whisky = rond geschouderde sterke-drank fles.

Collet = hals van de fles.

Concretion = aanhechting van klei of metaaldelen bij het jarenlang liggen in de grond.

Cracked = gebarsten.

Crazed = netwerk van fijne barstjes in het glazuur. B.v. bij oude jam- en zalfpotjes.

Crutchon = lange cilindervormige, bruine, geglazuurde kruik met oor. Vooral gebruikt voor mineraalwater (Duitsland) en jenever (Nederland)

Dip mould = uit één stuk bestaande mal, taps toelopend naar de basis.

Dumpy = vrij korte, brede fles vooral gebruikt voor mineraalwater en gemberbier.

Embossing = namen cq figuren in relief aangebracht op de fles.

Emerald green = groen gekleurd glas door toevoeging van koperoxide.

Figural = fles in de vorm van een figuur (muziekinstrument, dier, mens etc.)

Fire extinguisher = hand grenade. Brandblusfles, bevatte koolwaterstofchloride.

Flared lip = monding in de vorm van een hoedenrand. Vooral gebruikt voor 1850 oa. bij kelderflessen en karaffen.

Free blown bottle = fles vervaardigd met behulp van een blaaspijp zonder gebruikmaking van een mal.

G.B. = ginger beer. Aardewerk flesje, vooral gebruikt voor gemberbier.

Gather = blaaspijp.

Gilding = versiering met bladgoud.

Clear glass = helderglas zonder bijvoegingen.

Graphite pontil mark = het pontil litteken op de bodem van de fles, veroorzaakt door het gebruik van een massieve ijzeren staaf.

Hamilton = torpedovormige fles, gebruikt voor sodawater e.d. Ook wel genoemd: Torpedo, Bowler, Egg-shaped. Soda water Bottle, Ovoid-Shaped Soda Water Bottle, Drunken Duck en Lazy bottle.

Hock = champagne vormig.

Indian bottle = likeurfles met zeer hoge ziel. N.B. Deze flessen werden in de 17e en 18e eeuw vooral verkocht aan

de Indianen in noord-Amerika. Door de grote ziel leek de inhoud groter, dan die in werkelijkheid was.

Iridescent = geïrriseerd, dwz regenboogachtige verkleuringen door aantasting van het glasoppervlak. Andere termen zijn devitrification, opalescent, sickness.

kick up = door ijzeren staaf opgedrukte ziel bij een vrijgeblazen fles. Hierdoor werd de fles stabiel (geen last meer van het pontielmerk)

Lightning stopper = Swingstopper = Spring stopper = afsluiting dmv een beugel met emaille dop uitgevonden in 1875 door Charles de Quillfeldt (New York). Zie bv het hedendaagse grolschflesje (buikmodel)

Mint = perfecte staat, waarin een fles verkeert. Zonder irrisatie, barsten, vlekken, afgesprongen flinters etc. N.B. Opgegraven flessen zijn derhalve bijna nooit in "mint condition."

Onion bottle = vrijgeblazen buikfles (kattetekop). Gebruikt vnl. tussen 1675-1725.

Open pontil = ruwe glaslitteken aan de basis van de fles veroorzaakt door het afbreken van de pontielstaaf nadat de monding voltooid was.

Pictorial = afbeelding van gebouw, mens, dier etc. op een fles om de attractiviteit voor de koper te verhogen. Zo hadden de 19e eeuwse kelderflessen die naar Afrika geëxporteerd werden vaak machtige dieren als afbeelding (leeuw, stier, luipaard, lynx, gnoe, antilope), mede een duidelijke suggestie naar de inhoud.

Plate mould = mal met verwisselbaar plaatje. De glasfabriek kon zo hetzelfde type fles aan meerdere firma's verkopen. Vooral bij kelderflessen en aromatic schnapps flessen is dit goed zichtbaar.

Pot lids = doggies. Vaak van fraaie afbeeldingen voorziene dekseltjes van potjes met o.a. crèmes, cosmetica, vet, schoensmeer, tandpasta etc. vooral gebruikt aan het einde van de vorige eeuw in Engeland. Worden zowel in zwart/wit als in kleur gevonden.

Pumpkin Seed = whiskeyfles in de vorm van een pompoenzaadvrucht, vaak voorzien van de naam van een hotel, kroeg e.d.

Quack cure = bepaald soort medicijnflesjes uit het begin van deze eeuw. Het effect van de inhoud was meer psychologisch dan fysiek. Bekendste zijn: Warner's Safe Cures en Dr Kadam's Microbe killer.

Scuffed = serie kleine krasjes zoals die vaak bij opgegraven flessen te zien is.

Seal = glaszegel, (cachet). Op de schouder van de nog warme fles werd wat gesmolten glas gegoten, waarna met een ijzeren zegel de initialen of een sijnbool werden gedrukt.

Deze methode werd reeds in het midden van de 17e eeuw gebruikt.

Scawashed = door de invloed van de zee en de zeebodem aangetaste oppervlakte.

Seltzer water bottle = soort mineraalwaterfles uit Pruisen.

Shaft & Globe = soort buikfles, midden 17e eeuw, bolvormig lichaam en een lange hals.

Sheared lip = afgesneden hals, geen "applied lip" meer. O.a vaak bij zara saels te zien. In z'n meest ruige vorm domweg afgebroken in feite; vaak "Burst lip" geheten (bv bij inktpotjes)

Snap = glasblazersgereedschap (1857) ter vervanging van de pontielstaaf. Het doel was de fles vast te houden terwijl de hals opnieuw verhit werd en de monding voltooid werd.

Soda syphon = soort dikwandige spuitwaterfles uitgevonden door Charles Plinth in 1813. Nog gebruikt tot ± 1950!

Stoneware = earthenware = aardewerk of steengoed kruiken

Stringrim = randje langs de monding van de fles om de draad te bevestigen, die de kurk op zijn plaats moest houden.

Submarine (poison) = vergifflesje in de vorm van een duikboot, de hals lijkt op de toren en is "sheared". Meestal cobalt blauw met het woord "Poison" in relief aangebracht.

Sun coloured = amethyst. Door de invloed van het zonlicht optredende paarsachtige verkleuring in sommige oorspronkelijk kleurloze flessen. (zie artikel van Bert Arendonk in een der vorige clubbladen).

T.M. = trade mark = handelsmerk in relief of in glaszegel aangebracht.

T.P. = transfer printed. Gedrukte voorstelling (voordat het glazuren plaatsvond) vooral op stenen gemberbier-

flesjes, jampotten e.d.

Tears = luchtbelletjes in het glas.

Two tone = tweekleurige stenen flesjes, meestal gemberbier of limonade bevattend en crème/bruin. Nederlandse limonade-flesjes zijn echter vaak crème/blauw.

Whittle marks = attractief effect op sommige flessen; soort bobbelig koperachtig oppervlak, veroorzaakt door on-effenheden in de oude handgesneden mallen.

Witch ball = glazen bol gebruikt door waarzegsters of door vissers als drijvers voor hun net. In sommige landen als talisman in huis gehangen.

Zara seal bottle = lange smalle fles met glaszegel met de dubbelhoofdige adelaar, het wapen van de Habsburgse monarchie. Genoemd naar het plaatsje Zara in Moldavië, waar de beroemde kersenlikeur vandaan kwam. (tegenwoordig Zadar in Joegoslavië)
(zie mijn artikel in een der vorige clubbladen)

ST O PPERTJE

Jansen heeft zich weer eens ontzettend geërgerd over zijn vrouw en giet in het café het ene neutje na het andere naar binnen. Daarna kijkt hij mistroostig naar al die lege glaasjes en mompelt : 'Toch té gek, eigenlijk, hoeveel geld die vrouw mij kost !'